

STARA-MORAVICA

Beérkezésük sorrendjében közöljük falukutatósi mozgalmunk kész eredményeit. Mostani közleményünk is, — mint a Telecskáról szóló — szinte változatlanul kerül sajtó alá, ifjú földmunkás-munkatársunk feldolgozásában.

Az ó-morovicai pusztát 1786-ban a kincstár új települőknek osztotta fel. A települők kúnsági magyarok voltak. A pusztát 19467 katasztrális hold földből állott, melyet 2209 $\frac{1}{2}$ telekre osztottak fel. Egy telek 38 hold szántó és 22 hold kaszálóból állott (1200 □-öl). Ezenkívül minden települő kapott a kincstártól fát az építéshez, élelemnek és vetőmagnak szükséges gabonát. A települők három évig mentesek voltak minden teherrel, de már a következő években úgynevezett dézsmát, azaz tizedet szedtek tőlük. Az első települők száma 334 család volt, kb. 1700 főt számláltak. A birtokviszonyok úgy oszlottak meg kezdetben, hogy kinek egész, kinek fél vagy negyed sessio (telek) földje volt, aszerint tartozott robotolni. De alig múlt el egy évtized, már 332 telkesgazda és 10 zsellér (földnélküli) volt 342 házban és 194 telket munkáltak. Az akkori időben a házatlan zsellér is aszerint tartozott robotolni az uraságnak, mint a házas, miként az urbárium (úrbéri törvény) megszabta. Az akkori Ó-Morovicát 1801-ben a kincstár földesuraknak eladta. A földesurak kisebbre vették a telkeket, kimérték 208 jobbágytelket és ezenfelül a földesuraknak maradt 3600 hold szántó. Emiatt a parasztok zúgolódni kezdtek, mert a robot csak annyi volt, mint azelőtt és úrbéri pert indítottak. A történelem azidőben több helyen megemlékezik ilyen úrbéri perekről, melyek évekig elhúzódtak és végül is csak a földesurak javára dőltek el. Ezeknek a következménye az lett, hogy az 1848-iki forradalmat teljes erejükkel támogatták a parasztok. Ezután új korszak kezdődik, amelyben a jobbágyok szabad rabszolgák lesznek, a nagy per pedig folyik tovább, csak megváltozott modorban. A község körül közlegelő terült el, melynek kiterjedése 3334 katasztrális hold volt. Ezen a legelőn a házas zsellér 1 szarvasmarhát, 2 lovat legeltethetett, a negyed-telkes 2 szarvasmarhát és 4 lovat, az egész-telkes 8 szarvasmarhát és 16 lovat legeltethetett. 1866-ban, az osztrákporosz háború idején felosztották a közlegelőt és pedig úgy, hogy a negyed-telkes gazda 1800 □-öl földet kapott, a zsellér, ha volt háza, 900 □-ölet, ha háza nem volt, akkor semmit. Teljes erővel megindult a termelés, a falu lakossága két osztályra szakadt, kialakult a munkásosztály és a gazdatársadalom. A föld kezdett egyes kezekben csoportosulni, mindig többen és többen váltak földnélkülivé. A XX. század elején új nagybirtokok nőttek. Már az 1890-es években a szocialista tanok kezdtek tért hódítani. 1896-ban az öntudatosabb munkások úgynevezett szocialista asztaltársaságba csoportosultak. Az asztaltársaság tagjai sok üldöztetésnek voltak kitéve. A XX. század elején különböző szervezetek alakultak. Első volt a gazdák szervezete, utána második az ipartestület, amelyben az összes kisiparosok tömörültek. 1900-ban a lakosság lélekszáma már 6300-ra emelkedett. Szaporodott a földnélküli dolgozók száma is. Elhelyezkedésük mind nehezebb lett és ez kíván-

dorlásra kényszerítette őket, főleg Amerikába. Németországba százával mentek ki szezónmunkára, ahol jobb kereseti lehetőség mutatkozott. 1905-ben, az akkori Fehérváry-kormány belügyminisztere jóváhagyta a magyarországi földmunkás-szövetség alapszabályait. Ekkor az egész ország területén szervezetükbe tömörültek a földmunkások. Ó-Morovicán is megalakult a földmunkások helyicsoportja és hogy életnivójukat minimális színvonalra emeljék, elkezdett harcba kezdtek. Ez az elkezdés 1906. nyarán általános aratósztrájkban nyilvánult meg, amely a földmunkás-csoport vezetőségének célszerű vezetése mellett részleges eredményt ért el (kb. 25%). A földmunkás helyicsoport ekkor már kb. 1000 tagot számlált. A következő években is erős harcot vívott a munkásság a munkaadókkal, mivel vonakodtak a megállapított béreket fizetni, mire a munkások többbizben sztrájkba léptek. A munkaadók a munkabéreket a XIX. századbeli bérszínvonalra akarták leszorítani, amikor még a munkás nyolc hétig is aratott, mégsem kersett annyi búzát, amennyi elég lett volna az évi kenyérnek és télen kukoricán tengődtek.

A XX. század elején a falu fejlődése úgy szociális, mint kulturális téren megindult. A rágós kukorica- és árpakenyér helyett jött a búza, az esténkénti pipafüstös kártyacsaták helyett a könyv és a vasárnapesti korcsmái dorbézolás, szurkálódás helyett a színház és a mozi, ami a falu életét gyökeresen átváltoztatta. Ebben az időben az összes egyesületek, a gazdakör, ipartestület, földmunkás-szervezet, r. kat. ifjúsági és ref. ifjúsági egyesületek jelentős kulturális munkát is fejtettek ki. Az 1906., 1907. és 1908. évek bérharcai során a gazdák, hogy a munkásság egységét és biztos győzelmét meghiúsítsák, erős konkurrenciát helyeztek készenlébe: a gépeket, leginkább az aratógépeket. A gépek a munkásság sorában nagy anarchiát idéztek elő. Bérüket maguk kezdték lefelé licitálni. A gazdák munkába állították az aratógépeket s azok elvették a szép fehér kenyeret. A munkások munkaalkalmakért versengve, alacsony munkabérért dolgoztak. Ebben az anarchiában tört ki a világháború! A trianoni békeszerződés megkötése után életbelépett agrárreform súlyos csapást mért a helybeli munkástársadalomra. A kb. 3000 katasztrális hold kisajátított földet távoli vidékek települőinek osztották ki, olyan települőknak, akik a földműveléshez nem igen értettek és egész primitív földművelést folytattak, ami a föld minőségének leromlásához vezetett. A primitív földművelés által leromlott föld hozama, amely rendes körülmények között 10 holdon egy tíztagú benszülőtt család létfenntartásához elegendő lett volna, így egy hat-héttagú család létfenntartásához sem elegendő. Ez az agrárpolitika falunk lakosságát nagyon megszorította. A tanyákról a fölöslegessé vált uradalmi cselédek és alkalmazottak mind a faluba szorultak s mind napszámot kerestek. Az ipar csak kézműves kisipar volt, ami munkaalkalmat nem tudott adni a tanyákon fölöslegessé vált munkaerőknek. A munkástömegek először a munkaalkalom hiánya, másodsor a lakáshiány miatt,

menekülni voltak kénytelenek a faluról. Ebben az időben a munkások mentek faluról városra és vándoroltak ki Amerikába. A népkulturális fejlődése megállt. Megszűntek a magyar iskolák és egyesületek, betiltották a magyar színjátszást és mozit s jött a gazdasági válság, amely a nép erkölcsi lezüllesztését okozta. A pálinkás butikok voltak csak tele és az utcák rongyos, korcs-emberkéekkel, tüdőbajos és százféle bacillus által megfertőzött munkásgyerekekkel voltak tele. Ez volt az eredménye a parancsuralomnak, nyoma még ma is látható, ha szétnézünk falunk életében. A diktatura bukása után a munkásság szervezkedése által és a kedvezőbb kisebbségi politika által falunk kulturális és szociális élete némileg javult. Működésbe léptek a kulturális és gazdasági szervezetek, így a földmunkások szakszervezete is, amely a munkásság szociális életén némi keveset javított, de nagyarányú kultúr munkát is fejt ki. Szép és hasznos könyvtárral és színjátszó gárdával rendelkezik. Van dalárdánk, amely hivatva van a magyar dalkultúra fejlesztésére és minden párton, felekezeten kívül áll. Ezután van református és r. kat. ifjúsági egyesület, sportklub és önkéntes tűzoltó-testület. Mindegyiknek van színjátszó gárdája és mind az ifjúság szellemét igyekszik fejleszteni. Az utóbbi időben nagy lakáshiány mutatkozik, ami sürgős megoldásra vár, mert az ifjúság, amely elérte azt a kort, hogy családot alapítson, a lakáshiány miatt is akadályozva van.

A falunk birtokmegoszlása: 50 család birtoka a határ 25⁰/₀-a, 404 család kezén van 30⁰/₀-a. 1146 család kezén van 35⁰/₀-a, 679 család kezén van 10⁰/₀-a a határnak. Ezenkívül van 550 család, akinek csak háza van, 300 lakás nélküli család van és száz meg száz nőtlen ember, akiket egyrészt a lakáshiány is gátol a család-alapításban. Nagyjából áttekintve, ez volna a falunk kulturális és gazdasági fejlődése. A népről való szélesebb szociális gondoskodás még ezután vár megoldásra.

Kovács György.

A KINAI NÉP ANTI-IMPERIALISTA FRONTJA

1890-ben Japán Hokaido, Hondzo és Kiudzo, valamint a kis Riuki szigetektől állott. — 1895-ben Japán kihasználva Kína belpolitikai torzalkodásait, hadsereggel tör az országba és kicsikarja a kínaiaktól Formosa szigetét. — 1905-ben Japán legyőzi Oroszországot és megkapja Szachalin sziget felét, Kvantung félsziget orosz birtokait Port-Arturral és Dairénával; megszerzi tehát első birtokait az ázsiai kontinensen. — 1910. Japán bekebelezi Koreát. — 1918. A világháború után Japán megkapja Santung félszigetét, az addigi német gyarmatot és a Népszövetségtől mandátumot nyer a Csendes-óceán szigetvilágának nagy részére. — 1931. Japán háborút kezd Mandzsúriában, amely az új Mandzsukuo állam megalkotásával végződik. A mandzsú kormány Japán alá rendeli magát. — 1933—1935-ig, egy sikertelen sanghaji támadás után (1932.), Japán hadüzenet nélkül meghódítja Dzsahol, Dzsahar és Hopej tartományokat. — 1935-től Japán sorozatos kihívásaival folytonos apró csatározásokat idéz elő Külső-Mongolia, Dzsahar, Suijuan és más provinciák határain. — 1937-ben a lukucsiai incidens után, megkezdődik az észak-kínai hódító hadjárat.

A japánok több havi hadjáratuk dacára sem érték még el a kívánt eredményeket. A hódító törekvések legerősebb gátja az egységes kínai nép anti-imperialista frontja. Ennek a néparcvonal-